

reskedelmiben 424 közül 240 békült ki; a vegyészeti 73-ból 59 stb.

Az ítéletet rövid, halk hangon folytatott tanácskozás után az elnök pár szóba foglalva kihirdeti, aztán felszólítja a feleket, ez a békéltetésnél is megtörténik, hogy azt rögtön hajtsák végre.

Távolról szemlélve a dolgot, azt hihetnők, hogy a munkaadó és munkásbírák közötti társadalmi ellentét és az osztályharc a vélemények gyakori megosztására vezet. Nagyon csalódunk. A bírák mindig páros száminál működnek, a szavazat-egyenlőség előfordulhatna gyakran, de az élet mást bizonyít. A határozatok legnagyobb része egyhangú.

A törvény arra az esetre, ha a szavazatok egyenlőek lennének, úgy gondoskodik, hogy ez esetben a eanton-beli békebíró veszi át az elnöklést. 1907-ben egész Franciaországban 426 esetben került erre sor: 1910-ben a párisi munkabíróság kereskedelmi osztályában egyszer sem.

Pedig a munkabíróság tagjai meglehetősen exponált emberek, igen gyakran az illető szakmabeli munkások és munkaadók szindikátusainak titkárai.

Kétségtelen, az önkormányzati bíráskodásnak megvannak a maga hátrányai, a fél igen közel áll bírójához, de amint látszik, a közelségből folyó hátrány, a függőség, nem mérhető fel az előnnyel: a bizalommal, melyet érzete sugall.

A választhatóság nem árt a bíróság külső tekintélyének sem, melynek fokozására az állam egyébként gondot fordít. A felek a Franciaországban szokásos tisztelettel beszélnek a munkás és munkaadóbíróval is.

Tagadhatatlan, hogy a munkaadók paritásos részesedése dacára nem néznek oly bizalommal a bíróságra, mint a munkások s keresik az utakat, hogy hatásköre alól meneküljenek. Erre a törvény hézagai módot is nyújtanak nekik s mivel pereik egy-két ügynökség kezén összpontosulnak,* a visszaélés egész rendszeres. Gél: a fizetés idejét minél jobban kitolni és az ügy érdemi elbírálását felebbezési bíróság: a törvényszék elé vinni. Az eljárás a következő:

Nem jelenni meg a békéltetésen, nem jelenni meg a tárgyaláson; makacsság. Ellentmondás (opposition); az ellentmondással egyidejűleg vizontkereset (a kereset rendszerint bér-, a vizontkereset schémaszerűen rongálásért, mulasztásért kárkövetelés), hogy az ítélet, bár a kereset felett a bíróság végső fokon is ítélkezze, a vizontkereseti összeg folytán felebbezhető legyen; az új tárgyaláson nem jelenni meg, makacsság; felebbezés az ítélet ellen. Ezen az utón a kereset érdemleges tárgyalását legalább két hónappal, s a munkabíróságtól végérvényesen el lehet tolni.

Ez a visszaélés már évek óta tartja izgalomban a munkások érdekképviselőit; miután kiküzdtek, hogy a felebbezés ne a kizárólag munkaadókból alakuló kereskedelmi, hanem a pártatlan polgári törvényszék elé kerüljön, most azt akarják kivívni, hogy a hatásköri szabályokat ily rosszhiszemű módon ne lehessen ki játszani.

Ebben a küzdelemben a munkások érdekképviselőivel kezdet fogva jár el a polgári bíróság, különösen a párisi törvényszék. A retorzió az, hogy az efféle halogató eszközök igénybevételét kártérítési alapnak tekintik, s a munkásnak pernyertesség esetén a költségeken kívül kártérítést ítélnek, pervesztesség esetén a munkást a költségekben nem marasztalják.

* Ezek után ügyfélmeghatalmazottat vallanak.

A munka bírósága.

Második, befejező közlemény.

Érdekes, hogy a békülési szándék mily erősen érvényesül még e helyütt is, ahová a perek már ugyancsak megrostálva kerülnek. Például 1910-ben a szövőfonó-osztályban 294 ügyet adtak ki arbitrage-ra. Ebből 191 békével végződött, 103 került vissza a tanács elé.

Ugyanezek az arányok másutt is; például a ke-

A párisi törvényszék radikális eljárását a semmitörvényszék nem honorálja teljes mértékben jóváhagyással; a kártérítési jogot megadja, de megkívánja, hogy a rosszhiszeműség igazolva legyen, a felelősség pusztatényét azzal kapcsolatban, hogy az előző eljárás macacsági volt, elegendő alpnak nem tekinti.

De a semmitörvényszék másfelől hathatós fegyvert adott a munkabíróságok kezébe, midőn egy 1910 nov. 29-iki ítéletében kimondta, hogy az ellenfél rosszhiszemű perbeli cselekményei miatt maga a munkabíróság előtt már kérhető kártérítés, vagyis hogy a munkabíróság előtti chicane is „munkaviszonyból származó követelés” és szaktörvényszék elé tartozik.

A viszontkereseti visszaélés egyébként – nyilván politikai befolyások hatása alatt – a kormány figyelmét is magára vonta. 1900 március 3-án egy a törvényszékekhez intézett köriratában felhívja rá. figyelmüket és ajánlja, hogy a rosszhiszemű alperest minél gyakrabban marasztalják kártérítésben. A törvény módosítása is előkészületben van.

Egyébként a munkaadók meglehetősen rászorgáltak erre az ellenszere, mert a viszontkeresetek és a felelősségek rosszhiszemű volta statisztikai adatokkal igazolható.

Parisban 1910-ben 741 esetben játszották viszontkeresettel a törvényszék elé az ügyet; 708 esetben a törvényszék elutasította a viszontkeresetet és csak 38 esetben adott annak helyet.

Ettől a szépségfolttól eltekintve, amely nem a bíróság, hanem a törvény hibája, az intézmény nagyon bevált.

Rendkívül gyorsan juttatja igazságához a legtöbbször felperesként jelentkező munkást, igazán nagyon csekély költség mellett. A felelősség szűk köre s az előzetes végrehajtás (követelés $\frac{1}{4}$, legfeljebb 100 frank) biztosítja a felperest, hogy tartási jellegű követelése sokáig nem marad behajtatlan. Hatásköri kérdések nem igen merülhetnek fel, mert a hatáskör minden szolgálati viszonyra kiterjed, ami a törvényben nincs külön kivéve.

Eredmények.

A munka bíróságok *gyorsasága* mintaszerű. 45/13 békülési idézőt adtak be 1907-ben egész Franciaországban, 212 maradt elintézetlen december 31-én, ebből 161 Parist terheli, a hátralék tehát 0.4%. 13,334 ügy került az ítélőtánc elé, 294 maradt befejezetlenül, 187 esik ebből Parisba, a hátralék = 1.4%.

Egyezséget, ítéletet hét-tíz napi átlagos időtartammal lehet megkapni.

Ítélettel különben az ügyeknek aránylag csekély része fejeződik be. A békítőtáncstól az ítélőtáncshoz az ügyeknek nem egész egyharmad része jön s e számnak (13,334) kevesebb mint felét 6645-öt fejezi be ítélettel.

Amilyen gyors az eljárás, épp oly *olcsó* is. Békeidézés 15 centimes, tárgyalási idézés 75, az ítélet másolata 25 centimes. A taksa a törvényben van megállapítva (58. §.) Ugyancsak a törvény mondja ki, hogy az a titkár (greffuiter) aki a most jelzett összegeknél többet követel, a hivatali zsarolás bűncselekményét követi el.

Egyébként a díjszabás igen feltűnő betűkkel számos helyen ki van függesztve.

Nem mondhatjuk el ugyanezt az ítélkezés *jósága* tekintetében. Az 1036 felelősségteljes ügy közül, 285 esetben

hagyta helyben, 729 esetben változtatta meg (22 egyéb) a törvényszék az elsőbíróság ítéletét. Száz megfellebbezett ítélet közül csak 28 volt jó és 70 rossz.

Ennek a rossz eredménynek a főindoka az, hogy a két bíróság bírái más világnézet és jog szerint ítélnék. A polgári bíróságok konzervatív és az érdekképviseletek radikális hajlamainak a harca jut kifejezésre a most közölt adatban.

Való, hogy a munkabíróságok méltányossági érzetükre támaszkodva sokszor megsértik a törvényt, melyet különben nem is ismernek.

E baj ellen nem volna orvosság az ügyeket a munkabíróság mellőzésével az általános hatáskör: a hékebíró elé utalni. Mint más helyütt kifejtettük, az is jobbadán laikus és méltányosságot alkalmazó bíróság, melynek határozataiban nem ritkán akadunk nekünk nagyon merésznek tetsző indokolásokra.

A Thilietin de la Prudhmmio 1907-ik? 4. száma közli Pont-á-Mousson békebírájának egy Ítéletét. Az ügy munkabírósága híján került elébe.

F. T-I. cég alperes három munkást szerződtetett távolabbi vidékről. Indokok nélkül elbocsátotta őket. felmondási időre bért nem akart fizetni, hivatkozva arra, hogy a munkások elfogadták a műhelyszabályzatot, melynek értelmében felmondás, illetőleg kártérítés nélkül elbocsáthatók.

A munkások bérüket perelték, alperes viszontkeresettel él. A békebíró a keresetnek helyt adott, a viszontkeresetet elutasította.

Indokok: A törvény megengedi, hogy a helyi szokások ellenére a felmondás kölcsönös megállapodás alapján mellőztessék. Ez az eset azonban kivétel s szükséges, hogy e megállapodást, amely a felek egyikére nézve igen súlyos következményekkel járhat, a munkaszerződés minden kétséget kizáró módon bizonyítsa s különösen kutatni kell azután, hogy e pontot a felek valóban saját akaratukból, vagy kényszer alatt fogadták-e el. Jelen esetben a munkások közül kettő csak ennyit irt rá a «segélypénztári szabályok» című könyvre: «Elfogadom a segélypénztári szabályzatot», de a kézírással irt munkarendet csak az aláírás után ragasztották a könyv belső oldalához. A harmadik munkás szabályszerűen így írta alá: «Elfogadom a munkarendet és a segélypénztári szabályzatot», de nem lehet feltenni, hogy e megállapodásokat szabad akaratból fogadta volna el.

Alperes a munkásokhoz küldött köriratában nem szólt semmit erről a feltételről s a munkásokkal csak azon a napon íratta alá szabályzatot, midőn azok munkába léptek. *Ekkor pedig a munkás még az előtt az alternatíva előtt áll, hogy vagy elfogadja a munkaadó feltételeit vagy otthagyja a már felvállalt munkát s távol otthonától munka és jövedelem nélkül marad.*

A megállapodás tehát nem hatályos, mert kényszer alatt jött létre.

A viszontkeresetről az indoklás így emlékszik meg: Ha mi elfogadhatónak tartanok, hogy ily módon meg lehet a törvényt sérteni, – az igazságot, amely mindnyájunk számára egyenlő kell hogy legyen, a vagyonosok szolgálai eszközévé tennők, – eszközözé azokkal szemben, akiknek nincs a két karjukon kívül egyebük s akik nem tudják ellenfelüket követni egy terhes és költséges eljárás mezejére.